

دسترسی در سایت <http://jnrm.srbiau.ac.ir>

سال هشتم، شماره سی و هفتم، مرداد و شهریور ۱۴۰۱

شماره شاپا: ۵۸۸-۲۵۸۸X

پژوهش‌های نوین در ریاضی

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات

جفت‌های متمایز عناصر جبری

آزاده نیک‌سرشت*

استادیار، گروه ریاضی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه آیت الله بروجردی (ره)، بروجرد، ایران

تاریخ ارسال مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۱۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۲/۲۴

چکیده

فرض کنید v یک ارزیاب هنسلی روی میدان K و \tilde{v} توسعه منحصر به فرد آن به بستر جبری \tilde{K} از K باشد. عنصر $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ دارای جفت متمایز است هرگاه مجموعه $M(\alpha, K)$ متناظر آن (تعریف شده با ضابطه زیر) دارای عضو ماکسیمم باشد:

$$M(\alpha, K) = \{\tilde{v}(\alpha \quad \xi) \mid \xi \in \tilde{K}, [K(\xi) : K] < [K(\alpha) : K]\}.$$

در این صورت یک جفت (α, β) از عناصر \tilde{K} یک جفت متمایز برای α است هرگاه β عضوی از کوچکترین درجه روی K باشد به طوری که $\deg \alpha > \deg \beta$ و $\tilde{v}(\alpha \quad \beta) = \sup M(\alpha, K)$. در این مقاله ابتدا نتایجی در مورد جفت‌های متمایز برای عناصر جبری از درجه دلخواه روی میدان‌های ارزیاب هنسلی ارائه می‌دهیم. سپس با توجه به اهمیت عناصر جبری از درجه اول در توسعه‌های میدان‌های ارزیاب، توجه خود را روی چنین عناصری معطوف می‌کنیم. خصوصاً برای $\alpha \in \tilde{K}$ از درجه یک عدد اول روی K ، یک شرط لازم و کافی برای وجود ماکسیمم مجموعه متناظر $M(\alpha, K)$ با استفاده از چندجمله‌ای مینیمال α روی K ارائه می‌دهیم.

واژه‌های کلیدی: توسعه‌های ارزیاب، عناصر جبری روی میدان ارزیاب، جفت متمایز، چندجمله‌ای مینیمال.

۱- مقدمه

چنین توسیعی‌هایی موانع بزرگی برای حل مسائل باز در نظریه ارزیاب هستند، لذا شناخت ویژگی‌های آن‌ها دارای اهمیت زیادی می‌باشد. لازم به ذکر است که مفهوم فاصله، اخیراً تبدیل به ابزار مهمی برای مطالعه‌ی ساختار توسیعی‌های ناقص میدان‌های ارزیاب کلی از مشخصه ناصفر شده است که در آن وجود ماکسیمم برای مجموعه فوق همواره مورد بحث قرار می‌گیرد (برای مثال [۴]، [۵]، [۷-۹] را ببینید). در بخش ۴، یک شرط لازم و کافی برای وجود ماکسیمم برای مجموعه فوق نیز ارائه می‌شود. در قضیه ۲.۴ ثابت می‌کنیم وقتی $\alpha \in \bar{K}$ جبری از درجه اول با چند جمله‌ای مینیمال $f(x) \in K[x]$ باشد، آن‌گاه $M(\alpha, K)$ متناظر آن، دارای ماکسیمم است اگر و تنها اگر مجموعه $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$ دارای ماکسیمم باشد. لازم به ذکر است که مجموعه $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$ نیز نقش کلیدی در بسیاری تحقیقات اخیر نظریه ارزیاب ایفا می‌کند. به طور دقیق‌تر این مجموعه منجر به تعریف میدان‌های ارزیاب اکستریمال^{۱۱} شد [۹]. در واقع وجود ماکسیمم برای چنین مجموعه‌ای، اساس و ایده‌ی اصلی تعریف میدان‌های ارزیاب اکستریمال می‌باشد. میدان‌های اکستریمال منجر به رده‌بندی میدان‌های به‌طور جبری ماکسیمال^{۱۲}، به‌طور جدایی‌پذیر-جبری ماکسیمال^{۱۳} و به‌طور جدایی‌ناپذیر بی‌نقص^{۱۴} می‌شوند (برای مثال [۲]، [۳]، [۵]، [۹] و [۱۰] را ببینید).

۲- تعاریف و پیش‌نیازها

در سراسر این مقاله یک میدان ارزیاب که آن را با نماد (K, v) نمایش می‌دهیم، یک میدان K به‌همراه ارزیاب (کرول)^{۱۵} v تعریف شده روی آن با گروه ارزیاب $G(K)$ است که به‌صورت زیر تعریف می‌شود:

فرض کنید v یک ارزیاب هنسلی^۲ روی میدان K و \tilde{v} توسیع منحصربه‌فرد آن به بستر جبری \bar{K} از K باشد. برای یک جفت متمایز^۳ (α, β) از عناصر \bar{K} روی میدان ارزیاب هنسلی (K, v) ، بین گروه‌های ارزیاب^۴ و میدان‌های مانده‌ای^۵ نظیر $K(\alpha)$ و $K(\beta)$ و همچنین نقص^۶ توسیعی‌های $K(\alpha)|K$ و $K(\beta)|K$ روابطی وجود دارند که این روابط در قضیه ۱.۱ از [۱] مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در بخش سوم این مقاله به تکمیل این نتایج می‌پردازیم. خصوصاً رابطه بین درجه‌ی α و درجه‌ی β را بیان می‌کنیم (نتیجه ۶.۳). سپس از آن‌جایی که در مطالعه‌ی توسیعی‌ها در نظریه ارزیاب توسیعی‌های ساده^۷ جبری از درجه اول نقش بسیار تاثیرگذاری دارند (برای مثال [۲-۵] و [۶، فصل ۱۲] را ببینید)، در بخش چهارم توجه خود را روی چنین توسیعی‌هایی معطوف می‌کنیم. در گزاره ۱.۴ فرض می‌کنیم $\alpha \in \bar{K}$ یک عنصر جبری از درجه یک عدد اول و دارای یک جفت متمایز باشد. از نتیجه ۶.۳ استفاده کرده و نشان می‌دهیم که مجموعه متناظر $M(\alpha, K)$ برای آن، به‌صورت

$$M(\alpha, K) = \{\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\},$$

تبدیل می‌شود. چنین مجموعه‌ای برای عناصر جبری روی میدان‌های ارزیاب^۸، حائز اهمیت ویژه است چرا که منجر به تعریف مفهوم فاصله‌ی^۹ عنصر α از میدان (نه الزاماً هنسلی) K در توسیعی‌های ناقص^{۱۰} میدان‌های (نه الزاماً هنسلی) ارزیاب تعریف شد [۵].

² henselian valuation

³ distinguished pair

⁴ value groups

⁵ residue fields

⁶ defect

⁷ simple

⁸ valued fields

⁹ distance

¹⁰ defect extensions

¹¹ extremal

¹² algebraically maximal

¹³ separable-algebraically maximal

¹⁴ inseparably defectless

¹⁵ (Krull) valuation

است که $a \in \setminus \{0\}$ و $m, n \in \setminus \{0\}$ هستند به طوری که $p \mid m$ و $p \mid n$ همچنین به طور مشابه برای هر میدان K و چندجمله‌ای تحویل‌ناپذیر $p(x) \in K[x]$ ارزیاب p -گان روی میدان $K(x)$ به صورت زیر قابل نمایش است:

$$v_p\left(p(x)^a \frac{f(x)}{g(x)}\right) = a, \quad v_p(0) = \infty$$

که $a \in \setminus \{0\}$ و $f(x), g(x) \in K[x] \setminus \{0\}$ هستند به طوری که $p(x) \nmid f(x)$ و $p(x) \nmid g(x)$

می‌دانیم ارزیاب v روی یک میدان K به هر توسیع میدان K مانند K' قابل توسیع می‌باشد. به عبارت دیگر، ارزیاب v' روی K' وجود دارد به طوری که $v'|_K = v$ (قضیه ۲.۱.۳ از [۱۲] را ببینید). به علاوه یک میدان ارزیاب (K, v) هنسلی نامیده می‌شود هرگاه ارزیاب v توسیع منحصر به فردی به \bar{K} یا به طور معادل، به هر توسیع جبری K داشته باشد. اگر (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی باشد، توسیع منحصر به فرد v به \bar{K} را همواره با نماد \bar{v} در نظر می‌گیریم. هنگامی که K' یک توسیع جبری K ، یعنی مشمول در \bar{K} است، همواره ارزیاب روی K' را حاصل تحدید \bar{v} به K' تعریف می‌کنیم و آن را با همان نماد \bar{v} نشان می‌دهیم. در این صورت برای رعایت اختصار به جای نماد (K, v) یا (K', \bar{v}) از نماد $K'|K$ برای توسیع این میدان‌های ارزیاب استفاده خواهیم کرد. در این مقاله (مگر خلاف آن ذکر شود) همواره (K, v) را یک میدان ارزیاب هنسلی در نظر می‌گیریم.

میدان ارزیاب (نه الزاماً هنسلی) (K, v) را در نظر بگیرید. اگر گروه ارزیاب $G(K)$ یکرخت-مرتبه 20 با باشد، آن را ارزیاب گسسته 21 و اگر یکرخت-مرتبه با یک زیرگروه غیربدیهی از $G(K)$ باشد، آن را ارزیاب از رتبه 22 یک می‌گویند. همچنین می‌دانیم که ارزیاب v

$v: K \rightarrow G(K) \cup \{\infty\}$ یک نگاشت پوشا است

که برای هر $x, y \in K$ در شرایط زیر صدق می‌کند:

$$x = 0 \Leftrightarrow v(x) = \infty \quad ۱.$$

$$v(xy) = v(x) + v(y) \quad ۲.$$

$$v(x + y) \geq \min\{v(x), v(y)\} \quad ۳.$$

$G(K)$ یک گروه آبدلی جمعی تماماً مرتبه 16 می‌باشد و ∞ یک نماد است که برای هر $\alpha \in G(K)$ در شرایط $\alpha + \infty = \infty + \alpha = \infty + \infty = \infty$ صدق می‌کند.

برای یک میدان ارزیاب (K, v) ، مجموعه

$$O_K = \{x \in K \mid v(x) \geq 0\}$$

را حلقه ارزیاب 17 می‌نامند که یک زیرحلقه موضعی از میدان K با تنها ایده آل ماکسیمال

$$M_K = \{x \in K \mid v(x) > 0\}$$

می‌باشد. به علاوه خارج قسمت $R(K) = \frac{O_K}{M_K}$ را میدان مانده‌ای نظیر (K, v) می‌نامیم. برای هر α در حلقه ارزیاب O_K ، تصویر α تحت همریختی متعارف $*$: $O_K \rightarrow R(K)$

را با نماد α^* نشان داده و آن را v -مانده 18 α می‌نامیم. بستر جبری میدان K را با نماد \bar{K} نشان داده و برای هر $\alpha \in \bar{K}$ ، درجه α که همان درجه توسیع $K(\alpha)|K$ یا $[K(\alpha):K]$ می‌باشد را با نماد $\deg \alpha$ نشان خواهیم داد.

اولین مثالی که از ارزیاب‌ها ارائه می‌شود، ارزیاب p -گان 19 v_p (برای یک عدد اول p) روی میدان اعداد گویای با ضابطه

$$v_p\left(p^a \frac{m}{n}\right) = a, \quad v_p(0) = \infty$$

¹⁶ totally ordered additive abelian group

¹⁷ valuation ring

¹⁸ v -residue

¹⁹ p -adic valuation

²⁰ order-isomorphic

²¹ discrete

²² rank

برندند تا مجموعه همه‌ی چندجمله‌ای‌های تحویل ناپذیر با ضرایب در میدان‌های موضعی را توصیف کنند. بسیاری از این مفاهیم بعدها روی میدان‌های ارزیاب کلی‌تر از میدان‌های موضعی تعمیم داده شدند و بارها در تحقیقات متعدد مورد استفاده قرار گرفتند (به‌عنوان مثال [۱۵-۱۹] را ببینید). جفت‌های متمایز از مفهوم شناخته‌شده جفت مینیمال^{۲۷} به‌طریق زیر ایجاد شدند:

تعریف ۱.۲. یک جفت (α, δ) متعلق به (K, v) را مینیمال (نسبت به (K, v)) می‌نامیم هرگاه هر $\beta \in \tilde{K}$ در رابطه $\tilde{v}(\alpha - \beta) \geq \delta$ صدق کند، آن‌گاه داشته باشیم $\deg \alpha \leq \deg \beta$.

از تعریف واضح است هنگامی که $\alpha \in K$ ، (α, δ) برای هر $\delta \in G(\tilde{K})$ یک جفت مینیمال است. همچنین برای $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ ، (α, δ) یک جفت مینیمال است اگر و فقط اگر δ از هر عضو مجموعه زیر (که با نماد $M(\alpha, K)$ نمایش داده می‌شود) اکیداً بزرگتر باشد

$$M(\alpha, K) = \{ \tilde{v}(\alpha - \xi) \mid \xi \in \tilde{K}, \deg \xi < \deg \alpha \}.$$

این موضوع سبب پیدایش متغیری به‌نام متغیر اصلی^{۲۸} $\delta_K(\alpha)$ برای عناصر جبری $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ شد که برای آن‌ها $M(\alpha, K)$ یک کران بالا در $G(\tilde{K})$ دارد و از رابطه

$$\delta_K(\alpha) = \sup M(\alpha, K)$$

تعریف می‌شود.

مثال زیر حالتی را نشان می‌دهد که مجموعه $M(\alpha, K)$ دارای یک کران بالا در $G(\tilde{K})$ است و لذا متغیر اصلی $\delta_K(\alpha)$ برای α وجود دارد.

یک متر روی K ایجاد می‌کند که منجر به القای یک توپولوژی روی میدان K می‌شود. میدان ارزیاب (K, v) را کامل^{۲۳} می‌نامند هرگاه با متر القاشده از v ، هر دنباله کوشی در K دارای یک حد در K باشد (برای شرح کامل این مفاهیم به فصل‌های ۱ و ۲ از منبع [۱۲] یا به فصل ۱ از منبع [۱۱] مراجعه کنید). به‌عنوان مثال (بخش ۳.۱ از [۱۲] را ببینید) ارزیاب p -گان v_p ، فاصله p -گان^{۲۴} d_p را به‌صورت زیر روی القا می‌کند:

$$d_p(x, y) = p^{-v_p(x-y)}, x \neq y$$

و

$$d_p(x, x) = 0.$$

از این رو یک فضای متریک می‌شود. کامل‌شده‌ی نسبت به این متر را میدان اعداد p -گان^{۲۵} نامیده و با p نمایش می‌دهیم. هر عضو ناصفر $x \in p$ به‌صورت

$$x = \sum_{i=m}^{\infty} x_i p^i, 0 \leq x_i \leq p-1$$

که $m \in \mathbb{Z}$ و $x_m \neq 0$ قابل نمایش است. ارزیاب p -گان v_p قابل توسعه به میدان p است. این توسعه که دارای ضابطه زیر است را مجدداً با v_p نمایش می‌دهند:

$$v_p\left(\sum_{i=m}^{\infty} x_i p^i\right) = m, x_m \neq 0.$$

برای سایر تعاریف مقدماتی و مفاهیم پایه‌ی نظریه ارزیاب، خواننده را به منابع [۱۱-۱۳] ارجاع می‌دهیم. جفت‌های متمایز از جمله مفاهیمی هستند که برای نخستین بار توسط پاپسکو و زارسکو در [۱۴] معرفی شدند. آن‌ها این مفهوم را به‌همراه سایر مفاهیم کلیدی دیگر روی میدان‌های موضعی^{۲۶}، یعنی میدان‌های ارزیاب گسسته کامل از رتبه یک به‌کار

²³ complete

²⁴ p -adic distance

²⁵ p -adic numbers field

²⁶ local fields

²⁷ minimal pair

²⁸ main invariant

$$\omega_K(\alpha) = \max\{\tilde{v}(2i), \tilde{v}(2\sqrt{3}i), \tilde{v}(2i + 2\sqrt{3}i)\} = \frac{3}{2}.$$

از آن‌جایی که طبق لم کرسنر (قضیه ۷.۱.۴ از [۱۲]) داریم $\delta_K(\alpha) \leq \omega_K(\alpha)$ ، رابطه

$$\tilde{v}(\alpha - \beta) = \delta_K(\alpha) = \frac{3}{2}$$

حاصل می‌شود.

تعریف ۳.۲. فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب باشد. یک جفت (α, β) از عناصر \tilde{K} را یک جفت متمایز (یا به‌طور دقیق‌تر یک (K, v) -جفت متمایز) می‌نامند هرگاه $\deg \alpha > \deg \beta$ و β عضوی از کوچکترین درجه روی K باشد که در $\tilde{v}(\alpha - \beta) = \delta_K(\alpha)$ صدق می‌کند.

روی میدان‌های ارزیاب هنسلی، وجود جفت متمایز برای یک عنصر جبری با استفاده از مفهوم بی‌نقص بودن^{۳۱} میدان‌های ارزیاب رده‌بندی شد [۱۶]. ابتدا به شرح نقص برای میدان‌های ارزیاب و سپس رده‌بندی مورد اشاره می‌پردازیم.

فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی و K' یک توسیع متناهی از K باشد. بنا به لم استراسکی ([۱۱]، بخش ۱۸) یا [۱۳]، فصل ۶، بخش ۱۲، نتیجه‌ی قضیه [۲۵]) می‌توان نوشت:

$$[K': K] = p^v [G(K'): G(K)] [R(K'): R(K)] \quad (1)$$

که v یک عدد صحیح نامنفی و p توان مشخصه‌ی^{۳۲} میدان مانده‌ای $R(K)$ (یعنی اگر مشخصه میدان $R(K)$ مثبت باشد، $p = \text{char } R(K)$) و در غیراینصورت $p = 1$ می‌باشند. همچنین

$$e(K'|K) = [G(K'): G(K)]$$

مثال ۲.۲. فرض کنید ۲ میدان اعداد ۲-گان با ارزیاب v_2 باشد. قرار دهید $K = \prod_{n=0}^{\infty} K_n$ که $K_0 = 2$ ، $K_1 = K_0(\gamma_1)$ با $\gamma_1^2 = 2$ و به همین ترتیب با استقرا $K_n = K_{n-1}(\gamma_n)$ با $\gamma_n^2 = \gamma_{n-1}$ از آن‌جایی که $(2, v_2)$ هنسلی است (قضیه‌های ۱.۳.۱ و ۳.۱.۴ از [۱۲]) را ببینید) و توسیع $|K|_2$ جبری می‌باشد، ارزیاب v_2 توسیع منحصربه‌فردی به K دارد که آن‌را با v نمایش می‌دهیم. فرض کنید i چهارمین ریشه اولیه‌ی واحد و j سومین ریشه اولیه‌ی واحد باشند. $\alpha \in \tilde{K}$ را به صورت $\alpha = 1 + i(1 + \sqrt{3}) = i + 2j$ در نظر بگیرید. به‌منظور اثبات

$$\delta_K(\alpha) \in M(\alpha, K)$$

کافی است نشان دهیم که اگر $\beta = \frac{1}{\sqrt{3}} + 4$ باشد، آن‌گاه

$$\tilde{v}(\alpha - \beta) = \delta_K(\alpha).$$

از آن‌جایی که $\beta = \frac{2j(1+\sqrt{3})}{\sqrt{3}}$ و $\alpha = 1 + i(1 + \sqrt{3})$ ، قانون مثلث قوی^{۲۹} (صفحه ۲۸ از [۱۲]) را ببینید) ایجاب می‌کند که

$$\tilde{v}(\alpha - \beta) = \min\left\{\tilde{v}\left(\frac{2j(1+\sqrt{3})}{\sqrt{3}}\right), \tilde{v}(4)\right\} = \frac{3}{2}.$$

$\alpha_1 = \alpha$ ، $\alpha_2 = i + 2j$ ، $\alpha_3 = i + 2j^2$ و $\alpha_4 = i + 2j^2$ همه‌ی مزدوج‌های α روی K هستند. $\omega_K(\alpha)$ را ثابت کرسنر^{۳۰} تعریف شده با ضابطه زیر در نظر بگیرید:

$$\omega_K(\alpha) = \max\{\tilde{v}(\alpha - \alpha_2), \tilde{v}(\alpha - \alpha_3), \tilde{v}(\alpha - \alpha_4)\}$$

واضح است که

³¹ defectlessness

³² characteristic exponent

²⁹ strong triangle law

³⁰ Krasner's constant

از درجه $f(x)$ دارد. این نمایش را معمولاً f -بسط برای F می‌نامند.

با توجه به این نمایش، برای یک جفت $(\alpha, \delta) \in \tilde{K} \times G(\tilde{K})$,

$$\begin{aligned} \text{ارزیاب } \tilde{W}_{\alpha, \delta} \text{ روی } \tilde{K}(x) \text{ را به صورت} \\ \tilde{W}_{\alpha, \delta}(\sum_i c_i(x - \alpha)^i) = \min_i \{ \tilde{v}(c_i) + i\delta \}, c_i \in \tilde{K}, \end{aligned} \quad (2)$$

تعریف می‌کنیم و آن را ارزیاب تعریف شده با (α, δ) می‌نامیم. تحدید $\tilde{W}_{\alpha, \delta}$ به $K(x)$ را با $w_{\alpha, \delta}$ نمایش می‌دهیم. زمانی که (α, δ) یک جفت مینیمال است، ارزیاب $w_{\alpha, \delta}$ به طریق زیر توصیف می‌شود:

قضیه ۱.۳. [۱۸، قضیه ۱.۱] فرض کنید $\tilde{W}_{\alpha, \delta}$ ارزیاب روی $\tilde{K}(x)$ تعریف شده با جفت مینیمال (α, δ) و $w_{\alpha, \delta}$ حاصل تحدید آن به $K(x)$ باشد. اگر $f(x)$ چندجمله‌ای مینیمال α روی K از درجه n و $\lambda \in G(\tilde{K})$ به گونه‌ای باشد که $w_{\alpha, \delta}(f(x)) = \lambda$ ، آن‌گاه برای هر چندجمله‌ای $F(x) \in K[x]$ با f -بسط به صورت $\sum_{i \geq 0} F_i(x)f(x)^i$ که $\deg F_i(x) < n$ است، داریم:

$$w_{\alpha, \delta}(F(x)) = \min_i \{ \tilde{v}(F_i(\alpha)) + i\lambda \}.$$

آن‌چنان که در بخش ۲ شرح داده شد، جفت‌های مینیمال، منجر به ایجاد متغیر اصلی و جفت متمایز برای عناصر جبری روی میدان‌های ارزیاب شدند. در قضیه ۵.۲ یک دسته‌بندی برای وجود جفت‌های متمایز روی میدان‌های ارزیاب هنسلی از رتبه دلخواه را ملاحظه نمودید. اکنون برای $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ جفت متمایز (α, β) را در نظر بگیرید. متناظر با α و β ، میدان‌های ارزیاب $K(\alpha)$ و $K(\beta)$ ایجاد می‌شوند

اندیس انشعاب^{۳۳} و

$$f(K'|K) = [R(K'):R(K)]$$

درجه لختی^{۳۴} برای توسیع $K'|K$ هستند [۱۲، صفحه ۶۱] را ببینید).

تعریف ۴.۲. فرض کنید (K, v) و K' منطبق با جملات فوق باشند. عامل $\text{def}(K'|K) = p^v$ در رابطه (۱) را نقص توسیع $K'|K$ می‌نامند. اگر $\text{def}(K'|K) \neq 1$ توسیع $K'|K$ را ناقص و اگر $\text{def}(K'|K) = 1$ آن را بی‌نقص می‌نامند.

قضیه ۵.۲. [۱۶، قضیه ۱.۱] فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی، \tilde{K} بستار جبری K و \tilde{v} توسیع منحصر به فرد v به \tilde{K} باشند. دو گزاره زیر با هم معادلند:

۱. به هر $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ یک $\beta \in \tilde{K}$ با $\text{deg } \beta < \text{deg } \alpha$ نظیر می‌شود به طوری که $\delta_K(\alpha) = \tilde{v}(\alpha - \beta)$.

۲. برای هر $\theta \in \tilde{K}$ توسیع $K(\theta)|K$ بی‌نقص است.

۳- جفت‌های متمایز عناصر جبری از درجه دلخواه

در این بخش به ارائه نتایجی در مورد جفت‌های متمایز عناصر جبری از درجه دلخواه روی میدان‌های ارزیاب هنسلی می‌پردازیم.

فرض کنید $f(x)$ یک چندجمله‌ای ناصفر از $K[x]$ است. به کارگیری الگوریتم اقلیدس نشان می‌دهد که هر $F(x) \in K[x]$ به صورت منحصر به فردی به شکل $\sum_{i \geq 0} F_i(x)f(x)^i$ قابل نوشتن است که برای هر i ، چندجمله‌ای $F_i(x)$ یا صفر است یا درجه‌ای کمتر

³³ ramification index

³⁴ inertia degree

که با ارزیاب حاصل از تحدید \tilde{v} به آن‌ها در نظر گرفته می‌شوند. بین گروه‌های ارزیاب و میدان‌های مانده‌ای متناظر $K(\alpha)$ و $K(\beta)$ ارتباط وجود دارد که این رابطه را می‌توان در قضیه ۵.۳ (که در [۱]، قضیه ۱۰.۱] به اثبات رسیده) به خوبی مشاهده نمود. از آنجایی که نتایجی که در این مقاله ارائه خواهیم داد، در فرایند اثبات این قضیه به دست می‌آیند، به شرح اثبات آن (همزمان با اثبات نتایج مورد نظرمان) خواهیم پرداخت. قبل از آن به چند نتیجه مقدماتی زیر نیاز داریم.

قضیه ۵.۳. فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی و $\alpha \in \tilde{K} \setminus K$ دارای جفت متمایز (α, β) و $f(x)$ چندجمله‌ای مینیمال $\beta \in \tilde{K}$ روی K باشند. در این صورت داریم:

۱. $\text{def}(K(\alpha)|K) = \text{def}(K(\beta)|K)$.
۲. $G(K(\alpha)) = G(K(\beta)) + \tilde{v}(f(\alpha))$.
۳. $R(K(\alpha)) = R(K(\beta)) \left(\left(\frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)} \right)^* \right)$ که e کوچکترین عدد صحیح مثبت است به طوری که $e\tilde{v}(f(\alpha)) = \tilde{v}(h(\beta))$ متعلق به $G(K(\beta))$ است.

برهان. قرار می‌دهیم $m = \deg \alpha$ و $n = \deg \beta$. از آنجایی که β عضوی از کوچکترین درجه روی K است که

$$\tilde{v}(\alpha - \beta) \in M(\alpha, K),$$

اگر $\gamma \in \tilde{K}$ دارای درجه‌ای اکیداً کوچکتر از درجه β باشد، آن‌گاه طبق تعریف جفت متمایز (α, β) ، خواهیم داشت:

$$\tilde{v}(\alpha - \gamma) < \tilde{v}(\alpha - \beta).$$

در نتیجه با توجه به خواص ارزیاب \tilde{v} داریم:

$$\begin{aligned} \tilde{v}(\beta - \gamma) &= \tilde{v}(\beta - \alpha + \alpha - \gamma) \\ &= \min\{\tilde{v}(\alpha - \beta), \tilde{v}(\alpha - \gamma)\} \\ &= \tilde{v}(\alpha - \gamma) < \tilde{v}(\beta - \alpha). \end{aligned}$$

حال با توجه به نامساوی فوق و این‌که $\deg \gamma < \deg \beta$ ، می‌توان قضیه ۲.۳ را به کار گرفت و نتیجه زیر را به دست آورد:

$$\begin{aligned} G(K(\beta)) &\subseteq G(K(\alpha)), \\ R(K(\beta)) &\subseteq R(K(\alpha)), \\ \text{def}(K(\beta)|K) &| \text{def}(K(\alpha)|K). \end{aligned} \quad (۳)$$

اما چون $G(K(\alpha))/G(K(\beta))$ یک گروه تابدار

که با ارزیاب حاصل از تحدید \tilde{v} به آن‌ها در نظر گرفته می‌شوند. بین گروه‌های ارزیاب و میدان‌های مانده‌ای متناظر $K(\alpha)$ و $K(\beta)$ ارتباط وجود دارد که این رابطه را می‌توان در قضیه ۵.۳ (که در [۱]، قضیه ۱۰.۱] به اثبات رسیده) به خوبی مشاهده نمود. از آنجایی که نتایجی که در این مقاله ارائه خواهیم داد، در فرایند اثبات این قضیه به دست می‌آیند، به شرح اثبات آن (همزمان با اثبات نتایج مورد نظرمان) خواهیم پرداخت. قبل از آن به چند نتیجه مقدماتی زیر نیاز داریم.

قضیه ۲.۳. [۱۵]، قضیه ۱۰.۱] فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی و $\alpha, \beta \in \tilde{K}$ به گونه‌ای باشند که برای هر $\gamma \in \tilde{K}$ که $\deg \gamma < \deg \alpha$ رابطه $\tilde{v}(\alpha - \beta) > \tilde{v}(\alpha - \gamma)$ صدق می‌کنند. آن‌گاه نتایج زیر را خواهیم داشت:

۱. $G(K(\alpha)) \subseteq G(K(\beta))$.
۲. $R(K(\alpha)) \subseteq R(K(\beta))$.
۳. $\text{def}(K(\alpha)|K), \text{def}(K(\beta)|K)$ را عاد می‌کند.

لم ۲.۳. [۱۶]، لم ۲.۲] فرض کنید (α, δ) یک جفت مینیمال و $\theta \in \tilde{K}$ در رابطه

$$\tilde{v}(\theta - \alpha) \geq \delta$$

صدق کند. اگر $(x) \in K[x]$ یک چندجمله‌ای باشد که برای هر ریشه β از آن، داشته باشیم $\tilde{v}(\alpha - \beta) < \delta$ ، آن‌گاه

$$\tilde{v}(\theta - (\alpha)) > \tilde{v}(\alpha).$$

لم ۴.۳. [۱۶]، لم ۳.۲] فرض کنید $\theta \in \tilde{K} \setminus K$ دارای (K, v) -جفت متمایز (θ, α) است. در این صورت داریم:

۱. $(\alpha, \delta_K(\theta))$ یک جفت مینیمال است.
۲. برای هر چندجمله‌ای $g(x) \in K[x]$ که درجه آن روی K از درجه θ کوچکتر است و برای ارزیاب

$$\left(\frac{[G(K(\alpha)):G(K(\beta))]}{e} \right) \left(\frac{\text{def}(K(\alpha)|K)}{\text{def}(K(\beta)|K)} \right).$$

از سوی دیگر چون $\tilde{v}(\xi) = 0$ لذا $\xi \in \mathbb{K}$ از سوی دیگر چون $\tilde{v}(\xi) = 0$ لذا $\xi \in \mathbb{K}$ واضح است که توسیع $R(K(\alpha))$ یک توسیع جبری است $R(K(\alpha))|R(K(\beta))$ (قضیه ۴.۲.۳ (۲) را ببینید). اگر نشان دهیم ξ روی $R(K(\beta))$ یک عنصر جبری از درجه r است، آن‌گاه دو پراتز سمت راست تساوی در عبارت (۵) می‌بایست برابر یک باشند و در نتیجه

$$\text{def}(K(\alpha)|K) = \text{def}(K(\beta)|K)$$

و

$$[G(K(\alpha)):G(K(\beta))] = e$$

که این نتایج، قسمت‌های ۱ و ۲ قضیه را ثابت می‌کنند. همچنین در این صورت خواهیم داشت

$$R(K(\alpha)) = R(K(\beta))(\xi)$$

که این نتیجه نیز قسمت ۳ از قضیه را ثابت می‌کند. بنابراین در صورت نشان دادن این‌که $\xi \in \mathbb{K}$ روی $R(K(\beta))$ جبری و از درجه r است، اثبات قضیه تمام می‌شود.

برای رسیدن به این هدف، به‌خلاف فرض می‌کنیم ξ روی $R(K(\beta))$ یک عنصر جبری از درجه s باشد که $s < r$. در این صورت چندجمله‌ای‌های $a_i(x) \in K[x]$ و $a_0(\beta) \neq 0$ وجود دارند به‌طوری‌که

$$\left(\left(\frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)} \right)^s + a_{s-1}(\beta) \left(\frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)} \right)^{s-1} + \dots + a_0(\beta) \right) = 0. \quad (6)$$

برای هر $i, 1 \leq i \leq s$ ، می‌توان قرار داد:

$$\frac{a_i(\beta)}{h(\beta)^i} = b_i(\beta), \quad (\beta)^{-s} = b_s(\beta),$$

است (قضیه ۴.۲.۳ (۱) از [۱۲] را ببینید) و طبق فرض، e کوچکترین عدد صحیح مثبت است که $e\tilde{v}(f(\alpha)) \in G(K(\beta))$.

یک چندجمله‌ای $(x) \in K[x]$ وجود دارد به‌طوری‌که $e\tilde{v}(f(\alpha)) = \tilde{v}(\beta)$ می‌توان درجه (x) را کوچکتر از $\text{deg } \beta$ قرار داد. چرا که اگر $\text{deg } (x) \geq \text{deg } \beta = \text{deg } f(x)$ چندجمله‌ای‌های $q(x), r(x) \in K[x]$ با $\text{degr } (x) < \text{deg } f(x)$ وجود دارند به‌طوری‌که $(x) = f(x)q(x) + r(x)$ و این ایجاب می‌کند که $\tilde{v}(\beta) = \tilde{v}(r(\beta))$ که $\text{degr } (x) < \text{deg } \beta$ به‌توجه به خاصیت کوچکترین بودن e و بنا به قضیه لاگرانژ برای گروه خارج قسمتی $G(K(\alpha))/G(K(\beta))$ داریم:

$$e \mid [G(K(\alpha)):G(K(\beta))]. \quad (4)$$

به‌علاوه با توجه به این‌که

$$\text{def}(K(\beta)|K) = \frac{[K(\beta):K]}{e(K(\beta)|K)f(K(\beta)|K)}$$

و

$$\text{def}(K(\alpha)|K) = \frac{[K(\alpha):K]}{e(K(\alpha)|K)f(K(\alpha)|K)},$$

که e و f به ترتیب اندیس انشعاب و درجه لختی توسیع‌های ارزیاب هستند (بند قبل از تعریف ۴.۲ را ببینید) و همچنین با در نظر گرفتن روابط (۳) و (۴)، نتیجه می‌گیریم که $m \cdot en$ را عاد می‌کند. لذا می‌توانیم قرار دهیم $r = \frac{m}{en}$ که عددی صحیح می‌باشد.

از سوی دیگر خاصیت ارزیاب \tilde{v} باعث می‌شود که $\tilde{v}(\beta) = e\tilde{v}(f(\alpha)) = \tilde{v}(f(\alpha)^e)$ نتیجه $\tilde{v}\left(\frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)}\right) = 0$ که اگر قرار دهیم $\xi = \frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)}$ ، در مجموع می‌توان نوشت:

$$r = [R(K(\alpha)):R(K(\beta))] \times \quad (5)$$

نتیجه ۶.۳. فرض کنید α, β و e همانند قضیه فوق باشند. در این صورت $e \deg \beta, \deg \alpha$ را عاد می‌کند. به‌ویژه $\deg \beta \mid \deg \alpha$.

نتیجه ۷.۳. با فرض این که (α, β) یک جفت متمایز است و با توجه به نمادهای به‌کاررفته در قضیه فوق، $\left(\frac{f(\alpha)^e}{h(\beta)}\right)$ یک عنصر جبری از درجه $\frac{m}{en}$ روی $R(K(\beta))$ است.

مثال ۸.۳. فرض کنید (K, v) ، α و β مطابق مثال ۲.۲ باشند. در این مثال نشان داده شد که $\delta_K(\alpha) = \tilde{v}(\alpha \beta) = \frac{3}{2}$

و $\delta_K(\alpha) \in M(\alpha, K)$ اگر $\alpha_1 \in \tilde{K} \setminus K$ عضو از کوچکترین درجه روی K باشد به‌طوری که $\tilde{v}(\alpha \alpha_1) = \delta_K(\alpha)$,

آن‌گاه قضیه ۵.۳ (۱) و نتیجه ۶.۳ ایجاب می‌کنند که $\deg \alpha, \deg \alpha_1$ را عاد می‌کند و $\text{def}(K(\alpha_1)|K) = \text{def}(K(\alpha)|K)$.

از آنجایی که $\text{def}(K(\alpha)|K) > 1$ و $\deg \alpha = 4$ ، لذا $\deg \alpha_1 = 2$.

۴- جفت‌های متمایز عناصر جبری از درجه اول این بخش دربرگیرنده‌ی نتایجی درباره جفت‌های متمایز عناصر جبری از درجه اول است که در ارتباط با توسیع‌های اکستریمال و مفهوم فاصله عناصر جبری از میدان‌های ارزیاب قرار می‌گیرند. در گزاره زیر از نتیجه ۶.۳ استفاده می‌کنیم تا نشان دهیم که اگر عنصر جبری $\alpha \in \tilde{K}$ از درجه یک عدد اول دارای جفت متمایز باشد، مجموعه $M(\alpha, K)$ متناظر آن به‌صورت مجموعه‌ای است که در ارتباط با فاصله α از میدان K قرار می‌گیرد.

که هر $b_i(x) \in K[x]$ یک چندجمله‌ای از درجه کوچکتر از n است. اکنون (۶) را می‌توان به‌صورت زیر بازنویسی کرد:

$$(b_s(\beta) f(\alpha)^{es}) + (b_{s-1}(\beta) f(\alpha)^{e(s-1)}) + \dots + b_0(\beta) = 0, \quad b_0(\beta) = a_0(\beta) \neq 0. \quad (7)$$

اما از آنجایی که (α, β) یک جفت متمایز است، بنا به قسمت (۱) از لم ۴.۳، $\delta = \tilde{v}(\alpha \beta)$ که (β, δ) یک جفت مینیمال است. اکنون لم ۳.۳ را به‌کار می‌گیریم تا نتیجه $(b_i(\beta)/b_i(\alpha)) = 1$ حاصل شود و از (۷) نتیجه می‌شود که

$$\tilde{v}(b_s(\alpha) f(\alpha)^{es}) + \dots + b_0(\alpha) > 0. \quad (8)$$

اگر قرار دهیم

$$g(x) = b_s(x) f(x)^{es} + \dots + b_0(x), \quad (9)$$

مشاهده می‌کنیم که

$$\deg g(x) < esn + n \leq e(r-1)n + n = m \quad en + n \leq m.$$

از آنجایی که (۹) در واقع f -بسط برای چندجمله‌ای g است، از قضیه ۱.۳ نتیجه می‌شود که

$$\tilde{w}_{\alpha, \delta}(g(x)) = \quad (10)$$

$$\min_{0 \leq i \leq q} \{ \tilde{v}(b_i(\beta)) + i e \tilde{w}_{\alpha, \delta}(f(x)) \} \leq \tilde{v}(b_0(\beta)) = 0.$$

با توجه به این که $\deg g(x) < m$ ، از قسمت دوم از لم ۴.۳ و (۸) عبارت زیر حاصل می‌شود:

$$\tilde{w}_{\alpha, \delta}(g(x)) = \tilde{v}(g(\alpha)) > 0,$$

که با (۱۰) در تناقض است. این تناقض ثابت می‌کند که \tilde{K} یک عنصر جبری از درجه r روی $R(K(\beta))$ است. در ضمن اثبات قضیه فوق، دو نتیجه زیر حاصل می‌شوند که در ادامه، اولین نتیجه را به‌کار می‌گیریم.

ایجاد یک جفت متمایز برای α می‌شود. بنا به گزاره ۱.۴، مجموعه $M(\alpha, K)$ متناظر با این عنصر جبری α ، به صورت $\{\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\}$ نوشته می‌شود. باید نشان دهیم وجود ماکسیمم برای چنین مجموعه‌ای معادل با وجود ماکسیمم برای مجموعه $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$ است. می‌دانیم توسیع جبری یک ارزیاب هنسلی، هنسلی می‌باشد. بنابراین برطبق خواص ارزیاب و نیز هنسلی بودن \tilde{v} ، برای هر $c \in K$ ، می‌توان نوشت:

$$\begin{aligned} \tilde{v}(f(c)) &= \\ \tilde{v}(\prod_{i=1}^p (c - \alpha_i)) &= \sum_{i=1}^p \tilde{v}(c - \alpha_i) = \\ \sum_{i=1}^p \tilde{v}(\sigma_i(c) - \sigma_i(\alpha)) &= \\ \sum_{i=1}^p \tilde{v}(\sigma_i(c - \alpha)) &= \\ = \sum_{i=1}^p \tilde{v}(c - \alpha) &= p\tilde{v}(\alpha - c). \end{aligned}$$

رابطه فوق نشان می‌دهد که برای α و f مورد نظر ما، $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\} = \{p\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\}$.

بنابراین اگر $\tilde{v}(\alpha - c_0)$ ماکسیمم مجموعه $\{\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\}$

باشد، $p\tilde{v}(\alpha - c_0)$ ماکسیمم $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$

است و برعکس آن نیز به‌طور مشابه نتیجه می‌شود.

مثال ۳.۴. فرض کنید Z یک p -امین ریشه اولیه‌ی واحد (برای یک عدد اول p) و $K = \mathbb{F}_p$ میدان اعداد p -گان باشند. میدان ارزیاب هنسلی (K, v_p) را در نظر گرفته و قرار دهید $\alpha = z - 1$. $\alpha = z - 1$ یک جفت متمایز برای α است و برای ماکسیمم مجموعه $M(\alpha, K)$ داریم: $\delta_K(\alpha) = \frac{1}{p-1}$. $\tilde{v}(\alpha - 1) = \frac{1}{p-1}$ درواقع اگر $f(x)$ چندجمله‌ای مینیمال α روی K باشد، $\frac{p}{p-1}$ ماکسیمم مجموعه متناظر $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$ می‌باشد.

گزاره ۱.۴. فرض کنید α یک عنصر جبری از درجه اول روی میدان ارزیاب هنسلی (K, v) است که دارای جفت متمایز می‌باشد. در این صورت $M(\alpha, K)$ متناظر آن، به صورت $\{\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\}$ است. **برهان:** فرض کنید α دارای جفت متمایزی مانند (α, β) باشد. نتیجه ۶.۳ را به کار می‌گیریم. این نتیجه نشان می‌دهد که $\deg \beta \mid \deg \alpha$. از آنجا که مطابق با تعریف جفت متمایز می‌بایست $\deg \beta < \deg \alpha$ باشد، لذا $\beta \in K$. این نشان می‌دهد که هر جفت متمایز برای α ، در واقع به صورت (α, β) می‌باشد که $\beta \in K$. از آنجایی که جفت متمایز α در واقع ماکسیمم مجموعه $M(\alpha, K)$ متناظر آن است، این استدلال نشان می‌دهد که برای چنین α ، $M(\alpha, K)$ به صورت $\{\tilde{v}(\alpha - c) \mid c \in K\}$ می‌باشد.

اکنون در قضیه زیر با در نظر گرفتن یک عنصر جبری α از درجه اول، برای وجود ماکسیمم $M(\alpha, K)$ متناظر، یک شرط لازم و کافی با استفاده از چندجمله‌ای مینیمال α ارائه خواهیم داد.

قضیه ۲.۴. فرض کنید (K, v) یک میدان ارزیاب هنسلی و $\alpha \in \bar{K}$ از درجه عدد اول p با چندجمله‌ای مینیمال $f(x) \in K[x]$ روی میدان K است. در این صورت دو گزاره زیر با هم معادلند:

۱. $M(\alpha, K)$ متناظر α ، دارای ماکسیمم است.

۲. $\{\tilde{v}(f(c)) \mid c \in K\}$ دارای ماکسیمم است.

برهان: از آنجایی که $f(x)$ چندجمله‌ای مینیمال α روی K از درجه p است، می‌توان $\alpha = \alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_p \in \bar{K}$ را به‌گونه‌ای انتخاب کرد که $f(x) = (x - \alpha_1)(x - \alpha_2) \dots (x - \alpha_p)$.

بنابراین برای هر $i, 1 \leq i \leq p$ ، $\sigma_i \in \text{Gal}(\bar{K}|K)$ وجود دارد به‌طوری‌که $\alpha_i = \sigma_i(\alpha)$. اگر $M(\alpha, K)$ دارای ماکسیمم باشد، مطابق تعریف جفت متمایز برای α ، ماکسیمم $M(\alpha, K)$ منجر به

- [10] Ershov, Yu.L., *-extremal valued fields, *Sibirsk. Mat. Zh.*, 50 (2009) 1280-1284.
- [11] Endler O., *Valuation Theory*, Springer-Verlag, New York-Heidelberg, Berlin (1972).
- [12] Engler A.J., Prestel A., *Valued Fields*, Springer-Verlag, Berlin (2005).
- [13] Zariski O., Samuel P., *Commutative Algebra*, Vol. II. Springer-Verlag, New York-Heidelberg (1975).
- [14] Popescu N., Zaharescu A., On the structure of the irreducible polynomials over local fields, *J. Number Theory*, 52 (1995) 98-118.
- [15] Khanduja S.K., Saha J., A generalized fundamental principle, *Mathematika*, 46 (1999) 83-92.
- [16] Aghigh K., Khanduja S.K., On the main invariant of elements algebraic over a Henselian valued field, *Proc. Edinb. Math. Soc.*, 45 (2002) no. 1, 219-227.
- [17] Brown R., Merzel J.L., Invariants of defectless irreducible polynomials, *J. Algebra Appl.*, 9 (2010) no. 4, 603-631.
- [18] Aghigh K., Nikseresht A., Characterizing distinguished pairs by using liftings of irreducible polynomials, *Canad. Math. Bull.*, 58 (2015) no. 2, 225-232.
- [19] Aghigh K., Nikseresht A., Constructing complete distinguished chains with given invariants, *J. Algebra Appl.*, 14 (2015) no. 3, 1550026, 10 pp.
- [1] Aghigh K., Khanduja S.K., On chains associated with elements algebraic over a Henselian valued field, *Algebra Colloq.*, 12 (4) (2005) 607-616.
- [2] Ancombe, S., Kuhlmann, F.-V., Notes on extremal and tame valued fields, *J. Symb. Log.*, 81 (2016) no. 2, 400-416.
- [3] Azgin S., Kuhlmann F.-V., Pop F., Characterization of extremal valued fields, *Proc. Amer. Math. Soc.*, 140 (2012) no. 5, 1535-1547.
- [4] Blaszcok, A., Distances of elements in valued field extensions, *Manuscripta Math.*, 159 (2019) no. 3-4, 397-429.
- [5] Kuhlmann F.-V., A classification of Artin-Schreier defect extensions and characterizations of defectless fields, *Illinois J. Math.*, 54 (2010) no. 2, 397-448.
- [6] Lang S., *Algebra*, revised third ed., Addison-Wesley Publishing Company Advanced Book Program, Reading, MA (2002).
- [7] Blaszcok, A., Infinite towers of Artin-Schreier defect extensions of rational function fields. In: *Second International Conference and Workshop on Valuation Theory (Segovia/El Escorial, Spain, 2011)*, EMS Series of Congress Reports, 10 (2014) 16-54.
- [8] Blaszcok, A., Kuhlmann, F.-V., Counting of the number of distinct distances of elements in valued field extensions. *J. Algebra*, 509 (2018) 192-211.
- [9] Ershov, Yu.L., Extremal valued fields, *Algebra i Logika* 43 (2004) 582-588, 631. English translation: *Algebra and Logic*, 43 (2004) 327-330.

